

КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ І ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА

УДК 351.852 (477)

В.В. Карпов
ORCID 0000-0002-3446-9187**УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ МУЗЕЙНИХ КОЛЕКЦІЙ**

Мета дослідження полягає у виявленні алгоритму дій музейних установ та органів виконавчої влади у сфері культури, спрямованих на уникнення ризиків та захист музейних колекцій від негативних впливів внутрішніх та зовнішніх загроз. **Методи дослідження.** Основою вибору методів студіювання постали засади системності та комплексного підходу до вивчення наукової проблеми. У дослідженні використано метод документального аналізу і синтезу, співставлення, що дало змогу простежити правовий механізм формування концептуальної моделі та послідовність виконання завдань захисту музейних колекцій. Використання вказаних методів дослідження сприяло отриманню власних теоретичних результатів. **Наукова новизна** одержаних результатів полягає у постановці і розробці актуальної теми, яка в науковому вимірі не одержала всебічного й об'єктивного висвітлення. Обґрунтовано ідею, яка полягає у тому, що захист музейних колекцій передбачає підготовку та реалізацію комплексних заходів спрямованих на регулювання техногенної та природної безпеки діяльності музею, моніторинг та оцінку ступенів ризику, завчасне реагування на події, що становлять загрозу з метою запобігання нанесення непоправної шкоди культурним цінностям, що зберігаються у музейних фондах. **Висновки.** Музей є частиною загальнодержавної системи реагування на зовнішні та внутрішні загрози та відноситься до числа установ об'єктової ланки територіальної підсистеми. Організація роботи з управління ризиками у сфері захисту музейних колекцій залежить від кількості працюючих та відвідувачів. Діяльність щодо захисту музейних колекцій поділяється на етапи повсякденного функціонування, підвищеної готовності до виникнення ризику загроз, надзвичайної ситуації, надзвичайного та військового стану. Констатується, що комплексний підхід у вирішенні питання управління ризиками дає змогу забезпечити музейні колекції від ризиків внутрішніх та зовнішніх загроз.

Ключові слова: музейні колекції, культурні цінності, ризики та загрози, особливий період, управління, документація, планування, захист.

В.В. Карпов**УПРАВЛЕНИЕ РИСКАМИ В СФЕРЕ ЗАЩИТЫ МУЗЕЙНЫХ КОЛЛЕКЦИЙ**

Цель исследования заключается в выявлении алгоритма действий музейных учреждений и органов исполнительной власти в сфере культуры направленных на избежание рисков и защиту музейных коллекций от негативных воздействий внутренних и внешних угроз. **Методы исследования.** Основой выбора методов изучения появились основы системности и комплексного подхода к изучению научной проблемы. В исследовании использован метод документального анализа и синтеза, сопоставления, что позволило проследить правовой механизм формирования концептуальной модели и последовательность выполнения задач защиты музейных коллекций. Использование указанных методов исследования способствовало получению собственных теоретических результатов. **Научная новизна** исследования заключается в постановке и разработке актуальной темы, которая в научном измерении не получила всестороннего и объективного освещения. Обосновано идею, которая заключается в том, что защита музейных коллекций предусматривает подготовку и реализацию комплексных мероприятий, направленных на регулирование техногенной и природной безопасности деятельности музея, мониторинг и оценку степени риска, заблаговременное реагирование на события,

представляющие угрозу для предотвращения нанесения непоправимого вреда культурным ценностям, хранящихся в музейных фондах. **Выводы.** Музей является частью общегосударственной системы реагирования на внешние и внутренние угрозы и относится к числу учреждений объектовой звена территориальной подсистемы. Организация мероприятий по управлению рисками в сфере защиты музейных коллекций зависит от количества работающих и посетителей. Деятельность по защите музейных коллекций делится на этапы повседневного функционирования, повышенной готовности к возникновению риска угроз, чрезвычайной ситуации, чрезвычайного и военного положения. Констатируется, что комплексный подход в решении вопроса управления рисками позволяет обезопасить музейные коллекции от рисков внутренних и внешних угроз.

Ключевые слова: музейные коллекции, культурные ценности, риски и угрозы, особый период, управление, документация, планирование, защита.

V. Karpov

MANAGEMENT OF RISKS IN THE FIELD OF PROTECTION OF MUSEUM COLLECTIONS

*The purpose of the study is to identify the algorithm of action of museum institutions and executive authorities in the field of culture aimed at avoiding risks and protection of museum collections from negative influences of internal and external threats. **Research methods.** The basis of the choice of methods of study were the principles of systematic and integrated approach to studying the scientific problem. The research involves using the method of documentary analysis, synthesis and comparison, which allows to trace the legal mechanism of the development of conceptual model and the sequence of tasks for the protection of museum collections. Using these research methods has contributed to the obtaining of the theoretical results. **The scientific novelty** of the obtained results consists in the formulation and development of the actual topic, which in the scientific dimension did not receive comprehensive and objective coverage. The idea is that the protection of museum collections involves preparation and implementation of complex measures aimed at regulating the man-made and natural safety of the museum, monitoring and assessing risks and early response to threatened events in order to prevent irreparable harm to cultural values, kept in museum collections. **Conclusions.** The museum is part of the nationwide system for responding to external and internal threats and is one of the institutions of the object division of the territorial subsystem. The organization of risk management measures in the field of protection of museum collections depends on the number of employees and visitors. The activities concerning the protection of museum collections are divided into stages of daily operation, increased readiness for emergence of threats and state of emergency and martial law. It is stated that the integrated approach to addressing the issue of risk management makes it possible to secure museum collections from the risks of internal and external threats.*

Keywords: museum collections, cultural values, risks and threats, special period, management, documentation, planning, protection.

Питання захисту культурної спадщини надзвичайно актуальним постало для України у період анексії Росією півострова Крим та відкритих бойових дій у Луганській та Донецькій областях 2014 року. Це питання настільки було несподіваним для української влади та музейного менеджменту, що, як виявилось, на цей момент не існувало рішення уряду щодо стратегії дій стосовно української власності в Криму [1, 17]. До справи допомоги урядовцям активно долучилася громадськість [11, 16]. Стан організації обліку музейних предметів у цей період засвідчив його недосконалість –

відомостей про кількість музейних предметів у музеях Криму і Севастополя, як і документації про їхній облік у Міністерстві культури не було. З'ясувалося, що в Україні відсутня цілісна система обліку музейних предметів, а облік ведеться кожним музеєм окремо [6, 86]. Загалом події 2014 року стали яскравим прикладом негараздів, які упродовж багатьох років накопичувалися у музейній сфері [10].

Тільки у філіях Національного військово-історичного музею України у Севастополі внаслідок невідповідності керівництва музею до дій в загрозливий період залишилося

понад п'ять тисяч пам'яток. Враховуючи цей урок, центральним органом виконавчої влади у сфері культури у 2015 році було запроваджено формування страхового фонду облікової музейної документації та 2016 року впроваджено Інструкцію з організації обліку музейних предметів [3]. Проте питання готовності персоналу і музейних менеджерів до дій в умовах зовнішніх або внутрішніх загроз залишається актуальним.

У правовому полі в Україні державну політику у питанні захисту населення, матеріальних та культурних цінностей визначає Кодекс цивільного захисту України, який вступив у дію у липні 2013 року. Власне саме поняття «цивільний захист» визначається як «функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період» [5, 7].

Кожен громадянин має конституційне право на захист свого життя і здоров'я від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха, застосування зброї та на вимогу гарантованого забезпечення реалізації цього права від органів виконавчої влади, керівників підприємств, організацій, установ незалежно від форм власності і підпорядкування [6, 3].

Загрози життєдіяльності поділяються на зовнішні, пов'язані з безпекою населення і держави у разі розв'язання війни або виникнення локальних збройних конфліктів чи глобальних екологічних катастроф та внутрішні, пов'язані з надзвичайними ситуаціями техногенного і природного характеру або спровоковані терористичними діями.

Залежно від характеру походження загроз, що можуть зумовити виникнення надзвичайних ситуацій, визначаються техногенні, природні, соціальні та воєнні за своїм характером види. У свою чергу у залежності від обсягів заподіяних надзвичайною ситуацією наслідків, обсягів технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для їх ліквідації, визначаються надзвичайні ситуації державного, регіонального, місцевого або об'єктового рівня.

Забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту здійснюється

Єдиною державною системою цивільного захисту, яка складається з функціональних і територіальних підсистем та їхніх ланок. Ця система створюється з метою реалізації державної політики, спрямованої на гарантування безпеки і захисту населення і територій, матеріальних і культурних цінностей, докільля від негативних наслідків надзвичайних ситуацій у мирний час та особливий період, подолання наслідків надзвичайних ситуацій. Музеї належать до територіальної підсистеми як об'єктова ланка.

Організація заходів захисту музею від надзвичайних ситуацій [8, 91] здійснюється підрозділами або визначеними посадовими особами з питань цивільного захисту, які створюються або призначаються керівниками музеїв з урахуванням таких вимог: у музеях із загальною чисельністю працюючих від 200 осіб та музеях, які приймають від 200 до 3 тисяч відвідувачів, призначаються посадові особи з питань цивільного захисту. В інших музеях з чисельністю працюючих менш ніж 200 осіб призначаються особи з питань цивільного захисту за рахунок штатної чисельності. Порядок діяльності підрозділів з питань цивільного захисту або призначених осіб визначається відповідними положеннями або посадовими інструкціями.

Управління у сфері запобігання виникненню ризиків передбачає підготовку та реалізацію заходів, спрямованих на регулювання техногенної та природної безпеки, проведення оцінки ступенів ризику, завчасне реагування на події, що становлять загрозу з метою запобігання лиху або пом'якшення його можливих наслідків.

Реагування на надзвичайну ситуацію – це скоординовані дії підрозділів музею щодо локалізації та ліквідації аварій (катастроф) з метою усунення загрози життю та здоров'ю людей, надання невідкладної допомоги потерпілим у рамках Єдиної державної системи цивільного захисту.

Ризики можуть бути значно зменшені в разі своєчасних належних заходів щодо попередження виникнення загроз і реагування на надзвичайні ситуації. Діяльність музею щодо захисту його персоналу, матеріальних та культурних цінностей поділяється на етапи повсякденного функціонування, підвищен-

ної готовності до виникнення ризику загроз, надзвичайної ситуації, надзвичайного стану та військового стану. Виходячи з цього, у музеях формується документація, що визначає дії персоналу у певний період загроз у залежності від їхнього виду та рівня. Музеї повинні спланувати алгоритми дій на попередження можливих загроз і стати частиною державної системи цивільного захисту.

У відповідності до вимог статті 20 Кодексу цивільного захисту України загалом можна сформулювати основні завдання і обов'язки музею у сфері цивільного захисту до яких належать: виконання заходів у сфері цивільного захисту на об'єктах музею; забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту; розміщення інформації про заходи безпеки та відповідну поведінку відвідувачів у разі виникнення аварії; організація та здійснення евакуаційних заходів щодо працівників та майна музею під час виникнення надзвичайних ситуацій; створення формувань цивільного захисту музею, необхідної для їхнього функціонування матеріально-технічної бази і забезпечення готовності таких формувань до дій за призначенням; проведення оцінки ризиків виникнення надзвичайних ситуацій на об'єктах музею, здійснення заходів щодо не перевищення прийнятних рівнів таких ризиків; проведення тренувань і навчань з питань цивільного захисту; забезпечення аварійно-рятувального обслуговування музею; здійснення заходів, що зменшують рівень ризику виникнення надзвичайних ситуацій; створення і використання матеріальних резервів для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; утримання у справному стані засобів цивільного та протипожежного захисту; розроблення і затвердження інструкцій та видання наказів з питань пожежної та техногенної безпеки, здійснення постійного контролю за їхнім виконанням.

Документація музею з підготовки до надзвичайних ситуацій складається з плану пожежної безпеки, плану технічної безпеки, плану приведення музею у ступені готовності до реагування на надзвичайні ситуації, плану навчально-методичної підготовки персоналу музею з реагування на надзвичайні ситуації, положення про підрозділ або посадової

інструкції працівника з питань цивільного захисту, за необхідності документів мобілізаційної готовності [4].

У плані приведення музею до ступенів готовності щодо реагування на надзвичайні ситуації визначаються його мета та завдання, алгоритм дій приведення музею у різні ступені готовності, система оповіщення персоналу та органу охорони культурної спадщини із визначенням адреси персоналу, телефону мобільного, домашнього, соціальних мереж, шляхом виклику співробітником, схема взаємодії з органами державної влади, схема евакуації персоналу та відвідувачів музею, розрахунок сил і засобів ліквідації надзвичайних ситуацій, план евакуації матеріальних цінностей, план евакуації музейного фонду, склад груп реагування на кризові явища та їхнє функціональне призначення, склад та обов'язки керівника штабу і членів кризового штабу.

У період повсякденного функціонування відбувається планова робота музею, розробляються та уточнюються документи готовності музею до надзвичайних ситуацій, організовується взаємодія з органами Державної служби надзвичайних ситуацій. До основних завдань музею у цей період належать прогнозування й оцінка наслідків надзвичайних ситуацій; розробка та здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій; створення, збереження і раціональне використання матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання надзвичайним ситуаціям; опрацювання системи оповіщення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, своєчасне інформування про обстановку і вжиті заходи.

На основі оцінки та прогнозування обстановки у період підвищеної готовності відбувається переведення планової роботи музею до режиму готовності до реагування на ризики виникнення надзвичайних ситуацій, уточнюються документи приведення музею до роботи в надзвичайній ситуації, організовується взаємодія з органами Державної служби надзвичайних ситуацій та іншими державними органами.

У цей період здійснюється організація захисту населення і територій у разі виникнення надзвичайної ситуації; перевіряється система оповіщення та інформування; відбувається поповнення необхідними матеріаль-

ними ресурсами; розпочинається створення кризового штабу та груп реагування і їхня підготовка; оцінюється рівень ризиків та загроз для персоналу, відвідувачів, матеріальних та культурних цінностей.

У період виникнення надзвичайної ситуації музей повинен бути готовий до реагування на обстановку. У цей період кризовим штабом здійснюється нагляд і контроль у сфері цивільного захисту; проводиться навчання персоналу музею способам захисту, надається оперативна допомога персоналу та відвідувачам музею в разі виникнення надзвичайних ситуацій та побутових нестандартних ситуацій; організуються і проводяться рятувальні та інші невідкладні роботи з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та організація життєзабезпечення музею, постраждалого персоналу та відвідувачів; здійснюється співробітництво у сфері цивільного захисту з компетентними органами державної влади; оцінюється рівень ризиків та загроз збереженню матеріальних та культурних цінностей; проводиться консервація найбільш цінних музейних предметів.

Період надзвичайного або воєнного стану (*особливий період*) характеризується виникненням зовнішніх загроз воєнного або природного чи техногенного характеру. Музей у цей період уже готовий до реагування на обстановку та в доповнення до заходів повної готовності здійснює організацію роботи групи підготовки та евакуації культурних цінностей; організовує роботу групи зі збору предметів, що мають історичне значення та пересувної виставки у визначених районах; за рішенням відповідного органу охорони культурної спадщини у загрозовий період передусім здійснює евакуацію наукової та обліково-фондової документації, найбільш цінних музейних предметів; після цього здійснює евакуацію решти музейних предметів; приймає рішення про належне зберігання музейних предметів, що не підлягають евакуації.

У музеях на цей період формується документація, до складу якої входять: план формування і підготовки до роботи пересувної виставки музею у визначених районах та пояснювальна записка до плану; відомість про якісну характеристику укомплектованості пересувної виставки персоналом; схема вза-

ємодії з органами державної влади, місцевого самоврядування та військовими комісаріатами; схема управління; розрахунок всебічного забезпечення виставки; розрахунок виходу персоналу виставки в райони зосередження; графік контролю та перевірки готовності виставки музею; довідка-довідь з висновками щодо готовності виставки музею до діяльності в районі виконання завдань.

Особливий період функціонування органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, органів і сил захисту населення України, галузей національної економіки, підприємств, установ і організацій настає з моменту оголошення мобілізації (крім цільової) чи введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях. Мобілізація в Україні – це комплекс заходів, які здійснюються в державі з метою планомірного переведення всіх державних органів і галузей національної економіки на функціонування в умовах особливого періоду, а військових формувань – на організацію і штати воєнного часу.

Загальна мобілізація проводиться одночасно на всій території України і стосується всіх органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, військових формувань, галузей національної економіки, підприємств, установ і організацій. Часткова мобілізація може проводитися в окремих місцевостях держави, а також стосуватися деякої частини військових формувань і окремих галузей національної економіки.

Робота музеїв в особливий період організується в рамках завдань Єдиної державної системи цивільного захисту, яка функціонує відповідно до вимог законів України «Про оборону України», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про правовий режим воєнного стану», Кодексу цивільного захисту України, а також інших нормативно-правових актів.

Відповідно до вимог законодавчих, нормативно-правових актів у сфері оборони та мобілізації для потреб Збройних Сил та інших формувань України визначені мобілізаційні завдання щодо надання послуг культури з боку Міністерства культури України. Серед послуг культури в інтересах виконання заходів морально-психологічного забезпечення військ

(сил) передбачається формування музеями різних форм власності пересувних виставок.

Основні завдання пересувних виставок, порядок і терміни їхнього проведення, організаційно-штатну структуру, підтримання управління і зв'язку, взаємодії, охорони та супроводження, обсяги забезпечення необхідним автотранспортом, військово-технічним майном розробляються Мінкультури спільно з Міноборони та місцевими органами влади.

Пересувні виставки музеїв призначені для формування та підтримання високого морально-психологічного стану особового складу військ (сил), бойових та психологічних якостей, необхідних для успішного виконання поставлених завдань, забезпечення інформаційно-культурної та духовної безпеки військовослужбовців і населення країни. У своїй діяльності пересувні виставки музеїв використовують як наявні експонати, артефакти, так і ті, що були зібрані в районах особливого періоду.

У державі для організованого і планового виконання завдань особливого періоду загальноприйняті чотири ступені готовності: «Постійна», «Підвищена», «Загроза», «Повна». За готовності «Постійна» органи державного управління, заклади, установи, організації і підприємства різних форм власності, що залучаються до виконання завдань оборони виконують планові виробничі завдання і функціонують відповідно до умов мирного часу [4].

У цей час персоналу музеїв здійснюється роз'яснення політики держави в галузі оборони і безпеки, міжнародної та соціально-політичної обстановки в Україні, проводяться заходи з виховання почуття відданості Україні та її народу, високих якостей громадянина-патріота, свідомого виконання положень Конституції України, законів України, наказів керівництва. Музеї проводять заходи, спрямовані на патріотичне виховання молоді, підняття престижу військової служби у суспільстві.

У музеї організовується постійне управління мобілізаційною роботою та взаємодія з відповідними структурами Міністерства оборони України, Державної прикордонної служби, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби надзвичайних ситуацій, Міністерства внутрішніх справ України, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування,

військовими комісаріатами з питань повного і якісного виконання мобілізаційних завдань.

За введення готовності «Підвищена», «Загроза» або «Повна» органи державного управління, заклади, установи, організації і підприємства різних форм власності, що залучаються до виконання завдань оборони залежно від ступеня готовності виконують різні завдання щодо доукомплектування працівниками та технікою, уточнення з Міноборони, Мінкультури, іншими державними органами влади, органами місцевого самоврядування обсягів мобілізаційних завдань та узгодження порядку і термінів їхнього виконання, уточнення розрахунків, порядку залучення необхідної авто техніки, майна засобів зв'язку для виконання музеями завдань з формування пересувних виставок, питання управління і тісної взаємодії й обміну інформацією, всебічного забезпечення.

У цей період відслідковується і аналізується обстановка в районах виконання завдань під час особливого періоду, встановлюється взаємодія із закладами культури в районах виконання завдань. Робота спрямовується на створення у трудових колективах музеїв атмосфери духовної і політичної єдності, направленої на досягнення згуртованих дій, чіткого виконання функціональних обов'язків під час особливого періоду.

За оголошення в державі *відкритої мобілізації* в органах державної влади, закладах культури різних форм власності, що залучаються до виконання завдань оборони одразу виконують у визначені строки усі заходи повної готовності для функціонування в умовах воєнного стану. Організовується робота пересувних виставок від визначених Музеїв в районах виконання завдань особливого періоду (воєнного стану).

У музеях посилюється система чергування, проводяться заходи з роз'яснення політики Уряду, рішень військово-політичного керівництва держави з питань оборони і національної безпеки, воєнно-політичної обстановки, що складається, завдань Збройних сил та інших військових формувань України.

До заходів всебічного забезпечення діяльності пересувних виставок належать комплектування пересувних виставок персоналом, забезпечення засобами зв'язку, уточнення районів виконання завдань пересувними виставками, маршрутів пересування, забезпечення залучен-

ня підрозділів охорони і оборони від Збройних сил та інших військових формувань України для пересувних виставок на маршрутах пересування в райони виконання завдань, забезпечення персоналу виставок достатньою кількістю автомобільного транспорту, причепів, паливно-мастильними матеріалами, можливостями з ремонту авто техніки, забезпечення запасними частинами, ремкомплект, інструментами, забезпечення персоналу виставок продовольством, питною водою, достатньою кількістю засобів індивідуального захисту, індивідуальними медичними аптечками, перев'язувальними пакетами, кровоспинними джгутами, технічними засобами та фінансове забезпечення діяльності виставок під час виконання завдань за функціональним призначенням у визначених районах.

Управління діяльністю пересувних виставок Музеїв під час їхньої підготовки на маршрутах висування та районах безпосереднього виконання завдань здійснюється відповідно до схеми управління, в загальній системі управління з використанням визначених засобів, системи та мережі зв'язку.

Організовується періодичність та порядок подання донесень про хід формування пересувних виставок, їхня готовність до роботи, а також роботи на етапах висування та у визначених районах. Перевірки готовності до діяльності пересувних виставок музеїв за функціональним призначенням проводяться системно (щомісячно, щоквартально), відповідно до планів діяльності Мінкультури та музеїв.

За підсумками перевірок складають акти та оцінюють готовність пересувних виставок музеїв до дій в особливий період. Зазначені акти надаються керівнику Мінкультури для прийняття рішень та вживання необхідних організаційних, адміністративних та інших заходів щодо підтримання виставок у постійній готовності до дій в особливий період.

Таким чином, діяльність музею в особливий період є частиною загальнодержавної роботи із реагування на зовнішні загрози та передбачає формування та діяльність пересувної виставки, комплектування музейних фондів у визначених районах і роботу музею пов'язану із проведенням культурно-масових заходів та, за рішенням органу виконавчої влади у сфері культури у залежності від підпорядкування,

підготовкою до евакуації наукової та обліково-фондової документації і культурних цінностей.

Урядом затверджено Положення про Музейний фонд України у якому зобов'язання збереження музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення покладається на їхніх власників або уповноважені ними органи [9]. Відповідно до вимог Інструкції Міністерства культури України з організації обліку музейних предметів захист музею, предметів фонду музею, які містяться в експозиціях і фондосховищах, фондово-облікової документації від надзвичайних ситуацій, створення належних умов для їхнього зберігання і утримання забезпечує заступник керівника музею з адміністративно-господарських питань, а в разі відсутності у штатному розписі такої посади ці функції покладаються на головного зберігача фондів музею. Усі роботи із забезпечення захисту музейних колекцій та фондово-облікової документації від надзвичайних ситуацій узгоджуються з головним зберігачем фонду музею [3].

Таким чином, музеї як культурно-освітні та науково-дослідні заклади [2] є частиною державної системи цивільного захисту і належать до числа установ об'єктової ланки територіальної підсистеми цивільного захисту. Організація заходів з управління ризиками у сфері захисту музейних колекцій здійснюється підрозділами або визначеними посадовими особами з питань цивільного захисту, в залежності від кількості працюючих та відвідувачів. Діяльність музею щодо захисту його персоналу, відвідувачів, матеріальних та культурних цінностей поділяється на етапи повсякденного функціонування, підвищеної готовності до виникнення ризику загроз, надзвичайної ситуації, надзвичайного та військового стану. Захист музейних колекцій передбачає підготовку та реалізацію заходів спрямованих на регулювання техногенної та природної безпеки, проведення оцінки ступенів ризику, завчасне реагування на події, що становлять загрозу з метою запобігання нанесення непоправної шкоди культурним цінностям, що зберігаються у музейних фондах. Комплексний підхід у вирішенні питання управління ризиками дає змогу убезпечити музейні колекції від ризиків внутрішніх та зовнішніх загроз.

Список використаних джерел

1. Вергеліс О. Експонати в осаді. Ще одна кримська драма // Охорона культурної спадщини: аспекти соціокультурної взаємодії: матеріали науково-практичної конференції в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтва 5–6 червня 2014 року. – К. : НАКККіМ. – 2014. – 288 с.
2. Закон України «Про музеї і музейну справу» від 29 червня 1995 р. № 249/95-ВР // Військовий музей. – К., 2000. – вип.1. – С.6–19.
3. Про затвердження Інструкції з організації обліку музейних предметів: Наказ Міністерства культури України 21 липня 2016 р. // Офіційний вісник України. – 2016. – № 69. – ст. 2335.
4. Карпов В. Музеї у кризових ситуаціях. Алгоритм дій // Міжнародна науково-практична конференція «Культурні цінності Криму та Донбасу: питання переміщення, повернення, супроводу, експертизи, збереження, музеєфікації» – К. : НАКККіМ, 2015.
5. Кодекс цивільного захисту України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
6. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. – К. : Україна, 1996 р. – 54 с.
7. Карпов В. Захист культурної спадщини України в умовах військового конфлікту у Криму // Електронний ресурс [Режим доступу]: <http://prostir.museum.ua/post/32443>;
8. Музеєзнавство: словник базових термінів / укладач-упорядник Л.М. Міненко; за заг. ред. к.і.н., полковника Карпова В.В. – Фенікс; Національний військово-історичний музей України, 2013. – 152 с.
9. Про затвердження Положення про Музейний фонд України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – №30. – ст. 1268.
10. Соціологія музею: презентація на тлі простору і часу / за заг. ред. д.і.н., Карпова В.В. – К. : Видавець Олег Філюк, 2016. – 216 с..
11. Тригуб В. Музеї і заповідники Криму в умовах російської окупації // Охорона культурної спадщини: аспекти соціокультурної взаємодії: матеріали науково-практичної конференції в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтва 5–6 червня 2014 року. – К. : НАКККіМ. – 2014. – 288 с.

References

1. Vergelis, O. (2014) Exhibits in the siege. Another Crimean drama. Protection of cultural heritage: aspects of socio-cultural interaction: materials of a scientific-practical conference at the National Academy of Culture and Arts Leadership June 5-6, 2014. K. [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine "On Museums and Museum Affairs" of June 29, 1995 p. No. 249/95-VR. (2000). Viys'kovyy muzey, 1, 6-19. K. [in Ukrainian].
3. On approval of the Instruction on the organization of accounting of museum objects: Order of the Ministry of Culture of Ukraine, July 21, 2016 (2016). Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny, 69, 2835 [in Ukrainian].
4. Karpov V. (2015) Museums in crisis situations. Algorithm of actions. International scientific and practical conference "Cultural Values of Crimea and Donbass: Issues of Movement, Return, Support, Examination, Preservation, Museification". K. [in Ukrainian].
5. The Code of Civil Protection of Ukraine. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17> [in Ukrainian].
6. Constitution of Ukraine: adopted at the fifth session of the Verkhovna Rada. Council of Ukraine June 28 1996 (1996). K.: Ukrayina [in Ukrainian].
7. Karpov, V. Protection of the cultural heritage of Ukraine in the conditions of the military conflict in Crimea. Retrieved from: prostir.museum.ua/post/32443 [in Ukrainian].
8. Museology: a dictionary of basic terms (2013). K.: Feniks; Natsional'nyy viys'kovo-istorychnyy muzey Ukrayiny [in Ukrainian].
9. On Approval of the Regulation on the Museum Fund of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 20, 2000 (2000). Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny, 30, 1268 [in Ukrainian].
10. Sociology of the museum: presentation on the background of space and time (2016). K.: Vydavets' Oleh Filyuk [in Ukrainian].
11. Trigub, (2014). Museums and reserves of the Crimea in the conditions of Russian occupation. Protection of the cultural heritage: aspects of socio-cultural interaction: materials of the scientific and practical conference at the National Academy of Culture and Arts Leadership June 5-6, 2014. K.: NAKKKiM [in Ukrainian].